

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

śrīmannigamāntamahādēśikaiḥ anugṛhītam
॥ śrīhayagrīvastōtram ॥

This document has been prepared by
Sunder Kidāmbi
with the blessings of
śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan
His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

॥ śrīhayagrīvastōtram ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavitārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ||

jñānānandamayaṃ dēvaṃ nirmalasphaṭikākṛtim |

ādhāraṃ sarvavidyānāṃ hayagrīvamupāsmahē || 1 ||

svataḥ siddhaṃ śuddhasphaṭikamaṇibhūbhṛtpratibhaṭaṃ

sudhāsadhricībhirdyutibhiravadātatribhuvanam |

anantaistrayyantairanuvihitahēṣāhalahalaṃ

hatāśēṣāvadyaṃ hayavadanamīdīmahi mahaḥ || 2 ||

samāhāraḥ sāmnaṃ pratipadamṛcāṃ dhāma yajuṣāṃ

layaḥ pratyūhānāṃ laharivitatirbōdhajaladhēḥ |

kathādarpaḥsubhyatkathakakulakōlāhalabhavaṃ

haratvantardhvāntaṃ hayavadanahēṣāhalahalaḥ || 3 ||

prācī sandhyā kācidantarniśāyāḥ

prajñādrṣṭērañjanaśrīrapūrvā |

vaktrī vēdān bhātu mē vājivaktrā

vāgīśākhyā vāsudēvasya mūrtiḥ || 4 ||

viśuddhavijñānaghanasvarūpaṃ

vijñānaviśrāṇanabaddhadīkṣam |

dayānidhiṃ dēhabhṛtāṃ śaraṇyaṃ

dēvaṃ hayagrīvamahaṃ prapadyē || 5 ||

apauruṣēyairapi vākprapañcaiḥ
 adyāpi tē bhūtimadr̥ṣṭapārām |
 stuvannaham mugdha iti tvayaiva
 kāruṇyatō nātha kaṭākṣaṇīyaḥ || 6 ||

dākṣiṇyaramyā giriśasya mūrtiḥ
 dēvī sarōjāsanadharmapatnī |
 vyāsādayō'pi vyapadēśyavācaḥ
 sphuranti sarvē tava śaktilēśaiḥ || 7 ||

mandō'bhaṣiṣyanniyataṁ viriñcō
 vācām nidhē vañcitabhāgadhēyaḥ |
 daityāpanītān dayayaiva bhūyō'pi
 adhyāpayiṣyō nigamān na cēt tvam || 8 ||

vitarkaḍḍolām vyavadhūya sattvē
 br̥haspatiṁ vartayasē yatastvam |
 tēnaiva dēva tridaśēśvarāṇām
 aspr̥ṣṭaḍḍolāyitamādhirājyam || 9 ||

agnau samiddhārciṣi saptatantōḥ
 ātasthivān mantramayaṁ śarīram |
 akhaṇḍasārairhaviṣām pradānaiḥ
 āpyāyanaṁ vyōmasadām vidhatsē || 10 ||

yanmūlamīdr̥k pratibhāti tattvaṁ
 yā mūlamāmnāyamahādrumāṇām |
 tattvēna jānanti viśuddhasattvāḥ
 tāmākṣarāmākṣaramātr̥kāṁ tvām || 11 ||

avyākṛtādvvyākṛtavānasi tvam
 nāmāṇi rūpāṇi ca yāni pūrvam |
 śaṃsanti tēṣāṃ caramāṃ pratiṣṭhāṃ
 vāgīśvara tvāṃ tvadupajñavācaḥ || 12 ||

mugdhēnduniṣyandavilōbhanīyāṃ
 mūrtiṃ tavānandasudhāprasūtim |
 vipaścitaścētasi bhāvayantē
 vėlāmudārāmiva dugdhasindhōḥ || 13 ||

manōgataṃ paśyati yaḥ sadā tvāṃ
 manīṣiṇāṃ mānasarājahaṃsam |
 svayaṃ purōbhāvavivādabhājah
 kiṅkurvatē tasya girō yathārham || 14 ||

api kṣaṇārdhaṃ kalayanti yē tvāṃ
 āplāvayantaṃ viśadairmayūkhaiḥ |
 vācāṃ pravāhairanivāritaistē
 mandākinīṃ mandayituṃ kṣamantē || 15 ||

svāmin bhavaddhyānasudhābhiṣēkāt
 vahanti dhanyāḥ pulakānubandham |
 alakṣitē kvāpi nirūḍhamūlam
 aṅgēṣvivānandathumaṅkurantam || 16 ||

svāmin pratīcā hṛdayēna dhanyāḥ
 tvaddhyānacandrōdayavardhamānam |
 amāntamānandapayōdhimantaḥ
 payōbhirakṣṇāṃ parivāhayanti || 17 ||

svairānubhāvāstvadadhīnabhāvāḥ
 samṛddhāvīryāstvadanugrahēṇa |
 vipāścītō nātha taranti māyām
 vaihārikīm mōhanapiñchikām tē || 18 ||

prāñnirmitānām tapasām vipākāḥ
 pratyagraniḥśrēyasasampadō mē |
 samēdhiṣīraṁstava pādapadmē
 saṅkalpacintāmaṇayaḥ praṇāmāḥ || 19 ||

viluptamūrdhanyalipikramāṇām
 surēndracūḍāpadalālītānām |
 tvadaṅghrirājīvarajaḥkaṇānām
 bhūyān prasādō mayi nātha bhūyāt || 20 ||

parisphurannūpuracitrabhānu -
 prakāśanirdhūtataṁōnuṣaṅgām |
 padadvayīm tē paricinmahē'ntaḥ
 prabōdharājīvavibhātasandhyām || 21 ||

tvatkiṅkarālaṅkaraṇōcitānām
 tvayaiva kalpāntarapālītānām |
 mañjupraṇādaṁ maṇinūpuraṁ tē
 mañjūṣikām vēdagirām pratīmaḥ || 22 ||

sañcintayāmi pratibhādaśāsthān
 sandhukṣayantaṁ samayapradīpān |
 vijñānakalpadrūmapallavābhaṁ
 vyākhyānamudrāmadhuraṁ karaṁ tē || 23 ||

cittē karōmi sphuritākṣamālaṃ
 savyētaraṃ nātha karaṃ tvadīyam |
 jñānāmṛtōdañcanalampaṭānāṃ
 līlāghaṭīyantramivāśritānām || 24 ||

prabōdhasindhōraruṇaiḥ prakāśaiḥ
 pravālasaṅghātamivōdvahantam |
 vibhāvayē dēva sapustakaṃ tē
 vāmaṃ karaṃ dakṣiṇamāśritānām || 25 ||

tamāṃsi bhittvā viśadairmayūkhaiḥ
 samprīṇayantaṃ viduṣaścakōrān |
 nīśāmayē tvāṃ navapuṇḍarīkē
 śaradghanē candramiva sphurantam || 26 ||

dīśantu mē dēva sadā tvadīyāḥ
 dayātaraṅgānucarāḥ kaṭākṣāḥ |
 śrōtrēṣu puṃsāmamṛtaṃ kṣarantīm
 sarasvatīm saṃśritakāmadhēnum || 27 ||

viśēṣavitpāriṣadēṣu nātha
 vidagdha gōṣṭhīsamarāṅgaṇēṣu |
 jīgīṣatō mē kavitārkikēndrān
 jihvāgrasiṃhāsanamabhyupēyāḥ || 28 ||

tvāṃ cintayan tvanmayatāṃ prapannaḥ
 tvāmudgrṇan śabdamayēna dhāmnā |
 svāmin samājēṣu samēdhiṣīya
 svacchandavādāhavabaddhaśūraḥ || 29 ||

nānāvidhānāmagatiḥ kalānāṃ
 na cāpi tīrthēṣu kṛtāvatārah |
 dhruvaṃ tavānāthaparigrahāyāḥ
 navaṃ navaṃ pātramahaṃ dayāyāḥ || 30 ||

akampanīyānyapanītibhēdaiḥ
 alaṅkṛṣīraṇ hṛdayaṃ madīyam |
 śaṅkākaḷaṅkāpagamōjjvalāni
 tattvāni samyañci tava prasādāt || 31 ||

vyākhyāmuḍrāṃ karasarasijaiḥ pustakaṃ śaṅkhacakrē
 bibhradbhinnasphaṭikarucirē puṇḍarīkē niṣaṇṇaḥ |
 amlānaśrīramṛtaviśadairamaṣubhiḥ plāvayan mām
 āvirbhūyādanaghamahimā mānasē vāgadhīśaḥ || 32 ||

vāgarthasiddhihētōḥ
 paṭhata hayagrīvasaṃstutiṃ bhaktyā |
 kavītārkikakēsariṇā
 vēṅkaṭanāthēna viracitāmētām || 33 ||

|| iti śrīhayagrīvastōtram samāptam ||
 kavītārkikasimhāya kalyāṇaguṇasālinē |
 śrīmatē vēṅkaṭēśāya vēdāntaguravē namaḥ ||